УДК 346.95

Биковський М.Ю., аспірант кафедри публічного та приватного права
(Університет митної справи та фінансів, м.Дніпро, Україна)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Дослідження змісту та сутності адміністративної відповідальності як виду юридичної відповідальності має базуватися на її розумінні як засобу державного примусу, що визначає її каральну функцію. Такий підхід визначає зміст позитивістської концепції правового регулювання, але вимагає його поєднання із соціальним функціональним змістом адміністративної відповідальності.

З точки зору філософського розуміння поняття «відповідальність» відображується через усвідомлене ставлення індивіду, певної соціальної спільноти, нації, народу обов'язку, виконання якого на нього покладається суспільством та державою. Юридичний обов'язок відрізняється від соціального його нормативним встановленням.

Реалізація покладених на особу юридичних обов'язків вимагає забезпечення його ефективності через встановлення нормативних приписів та засобів контролю, у разі недотримання яких є можливим констатувати неналежність їх виконання, в тому числі неналежність їх виконання суб'єктами господарювання. Така правова ситуація є підставою для застосування до зазначених суб'єктів заходів адміністративної відповідальності, яка виконує як превентивну персоніфіковану функцію, так і функцію загальної превенції.

Необхідно підкреслити, що адміністративна відповідальність суб'єкта господарювання є складовою його спеціального статусу, має формувати його зміст та характеризувати його елементи.

До підстав застосування заходів юридичної відповідальності для суб'єкта господарювання є невиконання чи неналежне виконання умов договору, що є підставою для застосування заходів цивільно-правової відповідальності у договірних та позадоговірних відносинах; фінансово-правової відповідальності, що визначається як відповідальність у сфері справляння штрафів за ухилення від сплати податків. В межах чинного законодавства до посадових осіб суб'єктів господарювання можуть бути застосовані заходи адміністративної, кримінально-правової відповідальності, а також відповідальності у сфері трудових та службових правовідносин.

Отже, відсутнім є нормативний механізм застосування заходів адміністративної відповідальності до суб'єктів господарювання [1]. Тлумачення змісту положень з питань застосування заходів адміністративної відповідальності здійснено в межах рішень Конституційного Суду України 2001 року [2], що дозволяє визначити актуальність цієї наукової тематики, розроблення якої є напрямком забезпечення ефективності адміністративно-деліктного законодавства.

Дослідження питання адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання вже тривалий час є предметом наукових пошуків, здійснених в різні часи представниками вітчизняної та зарубіжної юриспруденції. На основі заборони приватної власності, що панувало за радянських часів, розвинулась ситуація, коли виявився відсутнім належний механізм законодавчого врегулювання відповідальності суб'єктів господарювання за заподіяння шкоди, що визначило низьку ефективність інституту адміністративної відповідальності як регулятора суспільних правовідносин за участі суб'єктів господарювання. Структура адміністративної відповідальності визначається через застосування категорії «вина», що часто визначається через

психічне ставлення особи до вчиненого діяння [3, с. 394-395]. Відсутність у юридичної особи психіки робить неможливим застосовувати до неї заходи адміністративної відповідальності. Однак при цьому доволі поширеними є випадки, коли настання адміністративних правопорушень, хоч і здійснюються посадовими особами юридичної особи, але вчинюється задля її інтересів та потреб. У такий спосіб застосування заходів адміністративної відповідальності не досягає своєї мети, адже фактично при наявності фіктивних органів юридичної особи, зміст каральної функції не реалізується.

Список використаних джерел:

1. *Демський Е.* Щодо адмінвідповідальності юридичних осіб. *Юридичний вісник України.* 2002. № 33. С. 6-7; № 34. С. 8-9

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України; ч. 1, 3 ст. 2, ч. 1 ст. 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30 травня 2001 р. № 7-рп

3. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 1998. Т.1: А-Г. 672 с.